

Бр.03-123/1
31.03.2023 година
Скопје

Предмет: Коментари, прашања и предлози за унапредување на Нацрт - закон за финансиски инструменти и Нацрт - закон за проспект и обврски за транспарентност на издавачите на хартии од вредност

Почитувани,

Членките на Македонската банкарска асоцијација го поздравуваат носењето на Законот за финансиски инструменти и Законот за проспект и обврски за транспарентност на издавачите на хартии од вредност, од страна на Министерството за финансии, особено што истите се усогласени со директивите на Европската Унија. Примената на европските стандарди сметаме дека е клучниот двигател за развојот на економијата, како и приближувањето на нашата земја кон Европската Унија.

Притоа, сметаме дека носењето на вакви Закони не треба да биде издвоено од останатите системски закони кои уредуваат слични области или друштва, бидејќи банките чие што работење е уредено со Законот за банките (и поврзаната подзаконска регулатива) може да се најдат во ситуација кога за иста обврска има различни законски одредби. Во одредни делови Законот за финансиски инструменти уредува обврски на начин различен од утврденото со Законот за банки.

Заради тоа нашиот став е дека во анализата на решенијата и ефектите од овие Закони неопходна е вклученост на Народната банка како регулатор, со цел измените во работењето со финансиски инструменти и институции, да бидат на најсоодветен начин координирани.

Исто така предлагаме да се организира презентација на измените на Законите, со цел појасно разбирање на клучните измени во однос на досегашното работење и соодветна примена на новите одредби од страна на банките во своето работење. Досегашното искуство со организирање на вакви презентации за суштински измени во регулативата е позитивно и од таа причина сметаме дека и во овој случај би било целисходно да се презентира овој Закон.

Подготвивме две листи на коментари, прашања и предлози кои ги доставуваме во прилог на овој допис.

Со почит,

МАКЕДОНСКА БАНКАРСКА АСОЦИЈАЦИЈА

Прилог: Коментари, забелешки, прашања и предлози за унапредување на Нацрт - закон за финансиски инструменти и Нацрт - закон за проспект и обврски за транспарентност на издавачите на хартии од вредност

Коментари, забелешки, прашања и предлози за унапредување на Нацрт - Законот за финансиски инструменти

1. Член 1

Предмет на уредување

Коментар

Од причина што Законот за банки е *lex specialis* за работењето на банките, а со оглед на фактот дека Законот за финансиски инструменти не се однесува во целост на банките како што се однесува на инвестициските друштва, заради специфичноста во однос на структурата и работењето на банките, потребно е Законот за банки да се предвиди во член 1, став (2) како закон чии одредби ќе се применуваат за банките, за прашањата кои не се уредени со овој закон и кои не се однесуваат на банките.

Предлог

Потребно е членот 1, став (2) да се дополни и со Законот за банки

Коментар

Во истиот член став (1) наведува што се уредува со овој Закон, не се наведени категории на финансиски инструменти и категории на клиенти, но е наведена пазарната инфраструктура во точка 2 согласно која Законот регулира работење на пазарен оператор, регулиран пазар и МПТ и ОПТ. Согласно тоа не е јасно дали законодавецот преку Законот за финансиски инструменти има интенција да го регулира и пазарот преку шалтер (*over the counter market*) кој по својата суштина се разликува од МПТ и ОПТ и каде во самиот закон истото не е дефинирано. Во дополнување се наметнува и дилемата дали законодавецот согласно овој Закон има интенција да регулира трансакции на домашниот пазар и странски пазар а согласно и тоа и домашен пазар преку шалтер и странски пазар преку шалтер.

2. Член 2

Правно опкружување

Коментар

Во ставот (1) од член 2 стои дека овој закон има предност пред другите закони.

Предлог

Да се допрецизира оваа одредба, особено во контекст на Законот за банки кој за кредитните институции (банки) е *lex specialis* во работењето.

3. Член 3

Дефиниции

Точка 9

„Релевантни лица“

Коментар

Нацрт Законот предвидува дефиниција на „Релевантни лица“ во однос на инвестициското друштво во кои под точка а) и точка б) спаѓаат: директор, содружник и акционер, управител или врзан застапник на инвестициското друштво; и директор содружник, акционер, менаџер на било кој врзан застапник на инвестициското друштво.

Понатаму, членот 36, кој се применува и за Банките, предвидува обврска инвестициското друштво да воспостави, спроведува и одржува соодветни политики со кои се уредуваат личните трансакции на релевантните лица, а Комисијата со Правилник поблиску ја пропишува политиката и евентуалните забрани за вршење на сопствени трансакции на релевантните лица. Дефиницијата за „Релевантни лица“ во Нацрт Законот е уредена преопшто, и е неприменлива за дел од банките кои имаат дисперзирана и често променлива акционерска структура.

Предлог:

Со оглед на тоа дека дефиницијата за „Релевантни лица“ во Нацрт Законот е уредена преопшто, а дел од банките имаат дисперзирана и променлива акционерска структура, со цел појасна и адекватна примена на предвидената дефиниција, предлагаме нејзина измена, **односно прецизирање кои акционери би спаѓале во дефиницијата на Релевантни лица, со оглед на фактот дека е невозможно да се воспостави политика за уредување на личните трансакции на сите акционери на Банките.**

Точка 16

„Инструменти на пазарот на пари“

Коментар

Во дефиницијата во оваа категорија на финансиски инструменти влегуваат благајнички записи, сертификати за депозит и комерцијални записи кои вообичаено се тргуваат на пазар на пари кои се ликвидни и чија вредност може точно и прецизно да се утврди.

Предлог:

Дефиницијата да се дополни со државни записи бидејќи истите се краткорочни хартии од вредност согласно дефиницијата во точка 18 и како и останатите инструменти споменати во дефиницијата во точката 16, ги исполнуваат условите во однос на ликвидноста и утврдувањето на вредноста на финансискиот инструмент.

Точка 22 „Структуриран депозит“

Коментар:

Под оваа точка се спомеуваат индекси или комбинирани индекси чиј поврат е директно поврзан со индексот на каматната стапка (Еурибор или Либор).

Предлог:

Имајќи во предвид дека референтноста на Либор каматните стапки повеќе не е прифатлива (поради проблемите во минатото и целокупниот процес на нивна замена со други прифатливи референтни каматни стапки), потребно е во Законот за финансиски инструменти да се замени со друга соодветна формулација.

Точка 42 „Тргување за сопствена сметка“

Коментар:

Нацрт Законот предвидува дефиниција на „Тргување за сопствена сметка“ како тргување со користење на сопствениот капитал, при склучување на трансакција со еден или повеќе финансиски инструменти.

Предлог:

Да се корегира дефиницијата со оглед на тоа што кредитните институции (банки) не тргуваат само со користење на сопствениот капитал. Исто така, да се прецизира дека овие трансакции се однесуваат на тргување за сопствена сметка по налог на клиент односно не за портфолио на кредитната институција (банка), кога кредитната институција не тргува како поддржувач на пазарот и/или тргува со финансиски инструменти како членка и/или учесник на регулиран пазар или МПТ организиран на територија на РСМ.

4. Член 4

Исклучоци

Коментар

Членот 4 во ставовите (1), (2) и (3) ги утврдува исклучоците на кои не се применуваат одредбите од Законот за финансиски инструменти. Во контекст на овој член, бараме потврда на нашето разбирање на одредени сегменти од работењето на кредитните институции (банки). Имено, нашето разбирање е дека став (1) точка г) ги исклучува трансакциите со следните финансиски инструменти што кредитните институции (банки) во сегашните услови ги вршат за свое име и своја сметка (портфолио на банката):

- ✓ преносливи хартии од вредност, поконкретно обврзници и записи издадени од Министерството за финансии кои се тргуваат на ОТЦ пазарот
- ✓ обврзници издадени од странски држави и компании тргувани на МПТ (Bloomberg, Refinitiv или друга платформа организирани надвор територијата на РСМ)
- ✓ инструменти на пазарот на пари издадени од Народната банка на РСМ (Благајнички записи) и Министерството за финансии (Државни записи) стекнати на Примарен и ОТЦ пазарот организиран во РСМ од страна на НБРМ и Министерството за финансии
- ✓ удели во инвестициски фондови
- ✓ деривативни инструменти со валути и каматни стапки тргувани на МПТ (Bloomberg, Refinitiv или друга платформа) организирана надвор територијата на РСМ

освен кога кредитната институција (банка) се јавува во улога на поддржувач на пазарот, кога трансакциите со преносливи хартии од вредност се реализираат на регулиран пазар или МПТ организиран во РСМ согласно овој закон и/или кога тргувањето за сопствена сметка се извршуваат по налог на клиент.

Понатаму со став (2) од истиот член се исклучуваат трансакции на примарен пазар во земјата и странство со преносливи хартии од вредност, обврзници и инструменти на пазар на пари, записи бидејќи во својство на друга договорна страна во трансакцијата е државен орган на РСМ или друга земја кои управуваат со јавен долг, или од страна на членови на Европски Совет на централни банки и ЕЦБ или кои вршат исти задачи согласно прописите на ЕУ.

Предлог:

Во ставот (2) предлагаме да се додаде НБРМ како договорна страна во трансакциите со инструментите на пазарот на пари, со цел примарниот пазар на Благајнички записи да биде надвор од опсегот на одредбите на Законот за финансиски инструменти. Ова од причина што Благајничките записи се основен инструмент на водење на монетарната политика на централната банка, токму во услови на нивно примарно издавање.

5. Член 7

Подрачја на примена на одредбите од законот над друштва за управување со отворени и затворени инвестициски фондови и банки

Коментар

Во контекст на членот 7 став (6) бараме потврда на нашето разбирање дека ОТЦ пазарот со Благајнички записи и државни записи и обврзници што во сегашни услови функционира во РСМ и е во организација на НБРСМ и Министерството за финансии, како и репо-трансакциите кои банките ги склучуваат помеѓу себе се препознаваат во споменатиот став како тргување за сопствена сметка по налог на клиент – друга банка надвор од регулиран пазар, МПТ и ОПТ и притоа за овие трансакции потребно е да се применуваат одредбите од Глава VII.

Во контекст на дообјаснување на напомените кои се однесуваат на член 4 и 7 наведени погоре даваме кратки информации за специфичните финансиски инструменти и места на тргување каде кредитните институции (банки) ги реализираат трансакциите:

- ✓ По налог и за сметка на клиенти (правни лица) резиденти се склучува терминска forward заклучница и таа има третман на Договор.
- ✓ Доколку споменатата терминска заклучница е во валута различна од евра, Банката склучува и forward контра трансакција (back-to-back) со странска банка заради заштита од валутен ризик, во свое име и за своја сметка, преку Bloomberg платформа, Refinitiv FX Trading платформа (МПТ), или преку web платформа на странска банка.
- ✓ FX свопови (FX swaps) со странски и домашни банки (преку Bloomberg платформа, Refinitiv платформа, веб платформа со странска банка, или Spider FX платформа за свопови со домашни банки) и тоа за потребите на банката, со цел премостување на одреден ликвидносен gap од еден до друг датум и на барање, односно по налог на друга банка.
- ✓ Постоечката регулатива (Генерален репо-договор) предвидува склучување на Репо трансакции на пазар преку шалтер каде договорни страни (продавач и купувач) се резиденти во РСМ, при што во моментот нашата регулатива го предвидува двостраниот вид на репо.
- ✓ Согласно постоечката регулатива, Банките учествуваат на примарен и на секундарен пазар на државни хартии од вредност (ОТС) во свое име и за своја сметка (помеѓу банките се склучува на Europoint-Spider Bond платформа), како и по налог за клиенти (физички и/или правни лица). Улогата на директен учесник Банките ја остваруваат согласно Правилникот за начин и постапка за издавање и исплата на државни хартии од вредност, донесен од страна на Министерството за финансии на РСМ, како и врз основа на останатите прописи кои го регулираат примарниот пазар на државни хартии од вредност, донесени од страна на РСМ претставувана преку Министерството за финансии и од страна на Народната Банка на РСМ, како и Правилата за начин и постапка за тргување и порамнување на трансакции со хартии од вредност на пазари преку шалтер.

Предлог:

Доколку е погрешно нашето разбирање дадено погоре за членовите 4 и 7 во однос на тргувањето со финансиски инструменти за портфолиото на банката (во свое име и за сопствена сметка), Ве молиме посочете каде во законот е уредено истото. Ова од причина што вложувањата на средствата на банката што во најголем дел се состои од депозити, е под ингеренции на НБРСМ. Во овој закон на начин како е предложен на повеќе места препознаваме преклопување на ингеренциите во надзорните функции над банките на две институции, што цениме дека е нецелисходно и обременувачко во тековното работење

6. Член 9

Почетен капитал на инвестициското друштво

Коментар

Постои нелогичност во врска со износот на почетниот капитал утврден во став (6) под точките б) и в). Имајќи во предвид фактот дека во точката в) инвестициското друштво ќе врши повеќе услуги за разлика од инвестициското друштво под б), сметаме дека инвестициското друштво под в) треба да има поголем почетен капитал од инвестициското друштво под б)

7. Член 14

Претходно одобрение на банка (кредитна институција) за вршење на инвестициски услуги и активности

Коментар

Членот 7, став (2) од Нацрт Законот предвидува кои одредби од Законот се применуваат на Банка (кредитна институција), која согласно член 6, став (2) од Законот врши инвестициски услуги и активности.

Во член 7, став (2), алинеја 3 е предвидено дека за банките се применува давањето на одобрение од член 14 од овој Закон. Членот 14, став (3), упатува на член 11 кој неспорно мора да се примени во поглед на барањето за согласност. Понатаму членот 11 во поглед на обезбедување на документација и исполнување на услови упатува на други членови од законот кои не се експлицитно наведени дека се однесуваат на Банките, односно:

- ✓ член 18 и 20, кои се однесуваат на квалификувано учество
- ✓ член 62, кој се однесува на услови за членување во орган на управување и надзор
- ✓ член 26-40 и член 71 и 72 (од кои членовите 32, 33, 34 и 35 не се наведени во член 7, став (2) како одредби кои се применуваат на банките)

Неспорно е дека при барањето согласност треба да се примени членот 11 бидејќи на него се повикува членот 14, меѓутоа сметаме дека не треба да се примени во целост, туку само одредбите кои се задолжителни за примена од страна на банките. Оттука, членовите 18 и 20, 62 и 32, 33, 34 и 35 не треба да се применат при барањето на согласност на банките од Комисијата, бидејќи банките заради специфичноста во однос на структурата и работењето се пред се субјекти на Законот за банки и регулаторот НБРСМ во однос на добивањето и одземањето на дозвола за работење и нецелисходно е целокупно повторување на постапката пред Комисијата и изедначување на банките со инвестициските друштва.

Предлог

Со цел појасна и адекватна примена на горесцитираните одредби, предлагаме измена на член 14, став (5) од Нацрт Законот каде е утврдено дека на постапката за давање и одземање на

претходното одобрение на банката (кредитната институција) соодветно се применуваат одредбите за давање односно одземање на одобрение за работа на инвестициско друштво. Измената на член 14, став (5) треба да биде во правец дека на постапката за давање и одземање на претходното одобрение на банката (кредитната институција) соодветно се применуваат одредбите за давање односно одземање на одобрение за работа на инвестициско друштво, со исклучок на одредбите од член 18, член 20, член 62 и членови 32,33,34 и 35 кои не се однесуваат на банките.

8. Член 72

Чување на финансиските инструменти и депонирање на парични средства на клиентите

Коментар

Во став (1) од членот 72 е утврдено дека инвестициското друштво е должно финансиските инструменти на клиентите да ги чува во овластен депозитар или во соодветен оператор на регистар на финансиски инструменти, и притоа друштвото е должно да постапува со внимание на добар стопанственик при изборот на депозитарот во кој се чуваат финансиските инструменти на клиентот.

Со вака конструиран член се ограничува можноста за избор на странска банка (старател) или инвестициско друштво со добиена соодветна дозвола, со која инвестициското друштво (банка) ќе потпише договор за чување на финансиските инструменти, во услови кога чувањето на финансиските инструменти во странство во овластен депозитар или во соодветен оператор на регистар на финансиски инструменти е сосема нерационално, скоро невозможно и обременето со огромни трошоци, евентуално апликативно само на субјекти кои чуваат големи портфолија.

Предлог

Да се дополни членот во насока на опфаќање на целиот синџир на евиденциони сметки и посредни субјекти учесници во чувањето на финансиските инструменти и парични средства за клиентите.

Истиот член 72, во став (3) утврдува дека инвестициското друштво е должно, да ги прими паричните средства од клиентот, на посебна сметка отворена во:

- ✓ банка (кредитна институција) со одобрение за работа во согласност со Законот за банки;
- ✓ банка (кредитна институција) со издадено одобрение за работа од земја членка ЕУ;
- ✓ банка (кредитна институција) со издадено одобрение за работа од трета земја.

Ставот (4) предвидува дека при изборот на банката (кредитната институција) од став (3) од членот 72, инвестициското друштво е должно да постапува со внимание на добар стопанственик и да врши редовна проверка на банката (кредитната институција) кај која се депонирани паричните средства. Во таа смисла инвестициското друштво при договарање на условите за депонирање на паричните средствата е должно да води сметка за диверзификација. Со вака конструиран член се ограничува можноста за избор на инвестициско друштво со соодветна дозвола (старател), со која инвестициското друштво (банка) ќе потпише договор за чување на финансиските инструменти, бидејќи во тој случај инвестициското друштво, паричните средства ќе ги депонира на сметка во банка, но истата ќе биде избрана од избраниот старател.

Предлог:

Да се дополни членот во насока на опфаќање на целиот синџир на парични сметки и посредни субјекти учесници во чувањето, како и механизмите преку кои може да се направи посредната контрола на банките каде се отворени сметките на избраниот старател.

Дополнително, поврзано за диверзификацијата, доколку истата се однесува на избор на повеќе старатели, би сакале да нотираме дека во Законот за инвестициски фондови и подзаконските акти кои го регулираат работењето на депозитарната банка и субдепозитарната банка, можноста за повеќе странски старатели (суб депозитарни банки) е дозволена, но не и обврзувачка. Следствено на тоа укажуваме дека и странските банки (субјекти во МИФИД регулативата) за кои банките регистрирани во РСМ , ја вршат услугата на локален старател за средствата на своите клиенти , избираат една банка, локален старател за македонскиот пазар со која склучуваат договор, без притоа да прават диверзификација на банките каде ги чуваат паричните средства и финансиските инструменти за своите клиенти.

Предлог:

Да се допрецизира терминот „диверзификација“ и истата да не биде обврзувачка, односно да се даде како можност, но не и како обврска.

9. Член 135

Надзорни мерки на Комисијата

Коментар:

Прекумерни се овластувањата на Комисијата предвидени во членот 135 од Нацрт Законот, особено правото од став (1) точка 7) да изрече привремена забрана за извршување на функција во инвестициско друштво, на член на орган на управување и точка 9) да побара разрешување на член на орган на управување на инвестициско друштво. Со тоа директно се навлегува во ингеренциите на НБРСМ како регулатор на кредитните институции (банките).

Предлог:

Да се ревидира член 135 во однос на ингеренциите на Комисијата во однос на надзорните мерки, особено во делот изрече привремена забрана за извршување на функција во инвестициско друштво, на член на орган на управување и на делот на разрешување на член на орган на управување на инвестициско друштво и да се исклучи ставот (5) од членот 135 каде што Комисијата се овластува да изрече вакви ригорозни мерки и при прекршување на Законот за сппфт, од причина што надзорот , мерките и надлежностите на Комисијата во однос на Законот за сппфт се уредени во самиот Закон за сппфт.

10. Член 195

Прием и пристап до регулиран пазар

Коментар:

Во став (5) од членот 195 стои дека „При извршување на трансакции на регулираниот пазар, членките се должни да се применуваат одредбите од членовите 73 до 94, од 96 до 104 и од 108 до на овој Закон, освен за трансакции склучени помеѓу членките.“ Нотираме дека има технички пропуст во текстот , односно недостасува повикување на број на одреден член по делот “од 108 до”.

11. Член 267

Сметка на нематеријализирани хартии од вредност

Коментар:

Во член 267 се дефинирани видовите сметки за хартии од вредност кои се отвораат во овластениот депозитар, и во став (3) алинеа 1) е утврдено дека истите може да гласат на инвестициско друштво односно банка (кредитна институција) која дава услуги од член 5 став 2 точка а) од овој Закон, а да биде сметка на крајниот сопственик или да се води како збирна сметка.

Предлог:

За да нема дилеми и да се дообјасни на која сметка се однесува погорепосочената одредба, по зборот „сопственик“ да се додаде „старателска сметка“.

12. Член 270

Права на хартии од вредност

Коментар:

Во став (2) од членот 270 се утврдени законските иматели на хартии од вредност како лица на чие име гласи сметката за хартии од вредност во овластен депозитар. Понатаму во став (5) од истиот член се утврдени исклучоци од одредбите од став (2) во случаите превидени во член 267 став 3, точки 1 (збирна сметка) и 4 (застапничка сметка) од овој Закон, кога законски имател е лице за чија сметка се чуваат или се управуваат нематеријализираните хартии од вредност.

Предлог:

Во исклучоците од став (5) од членот 270 да се дополни и точка 3 од членот 267, сметка за водење на портфолио која согласно регулативата се отвара во име на инвестициското друштво или друштвото за управување со инвестициски фондови, а за сметка на крајниот сопственик.

Во продолжение се прашања, дилеми и коментари од банките на Законот за финансиски инструменти и за кои се потребни одговори и објаснувања со цел да се допрецизираат или дообјаснат законските одредби што ќе овозможи нивна операционализација.

13. Член 2, т. 75

Коментар:

Дефиницијата за пазарен ризик не соодветствува со дефиницијата согласно одлуката за управување со ризици. Имено, во нацрт законот стои дека „Пазарен ризик“ е ризик од загуби кои произлегуваат од промена на пазарните цени вклучувајќи промени на курсевите на странските валути или промена на цената на стоките, додека во Одлуката стои дека „Пазарен ризик“ претставува ризик од загуба како последица на промена на цената на финансиските инструменти и стоките наменети за тргување

Предлог: да се усогласи дефиницијата со Одлуката

14. Член 3, 4, 5 и 7

Прашање / Забелешка

Не е јасно на кои финансиски инструменти се применува законот (од наведените во член 3), особено на кои инструменти кои се тргуваат во Дилинг (не) би се применил. Конкретно, при тргување на хартии од вредност за сопствена сметка и за клиенти (proprietary trading) дали ќе

се примени член 5, став (1), б) и в) за хов кои се тргуваат во Дилинг (пр.државни хов за клиенти, еврообврзници за сопствена сметка)?

15. Член 3 точка 14

Прашање / Забелешка

Дали со дефинирањето на уделите во инвестициски фондови како финансиски инструменти значи дека тие ќе се порамнуваат преку овластениот депозитар и ќе се регистрираат на сметки отворени во депозитарот, како што ќе се порамнуваат и регистрираат останатите финансиски инструменти?

16. Член 3 точка 51

Прашање / Забелешка

Да се прошири дефиницијата за Клиент, дека на клиентот инвестициски активности и услуги и помошни услуги му дава и банка, освен инвестициското друштво

17. Прашање / Забелешка

Дали трансакциите на банките со инструменти на пазарот на пари за своја сметка ќе бидат предмет на контрола на Комисијата?

18. Прашање / Забелешка

Дали трансакциите на банките склучени на примарен пазар со државни ХВ за клиенти (во досегашното работење учество на аукциите за клиенти) ќе подлежи под надзор на Комисијата?

19. Прашање / Забелешка

Дали Комисијата ќе ги контролира само трансакциите со финансиски деривативи со клиенти или и таквите трансакции склучени помеѓу банки?

20. Прашање / Забелешка

Дали Комисијата ќе ги контролира Деривативните финансиски инструменти на валути и каматни стапки?

21. Член 3 точка 85

Прашање / Забелешка

Да се провери/преформулира дефиницијата за репо трансакција

22. Член 4 став 1

Прашање / Забелешка

Во овој член се дефинирани субјектите / лицата на кои не се применуваат одредбите од Законот за одобрение за работа и условите за извршување на инвестициски активности и услуги. Во точка ј) се спомнува овластен депозитар, но понатаму во Законот (глава 8) е дефинирано дека овластениот депозитар е под надлежност на Комисијата!

23. Член 4 точки г) и з)

Прашање / Забелешка

Во точките г) и з) од член 4 став (1) е дефинирано дека одредбите од Законот за одобрение за работа не се однесуваат на лицата кои тргуваат за сопствена сметка со финансиски инструменти..., која активност пак е дефинирана како инвестициска услуга во член 5 став (1) точка в) од Законот, а понатаму во Законот оваа инвестициска активност не е изземена од контроли на Комисијата!

24. Член 5 став 1 точка а) б) в) и г)

Прашање / Забелешка

Да се прецизираат: тргување со сопствена сметка и управување со портфолио, не е јасно дефинирана разликата и карактеристиките на прием и пренос на налози и извршување на налозите како две различни инвестициски активности

25. Член 5 став 2 точка г)

Прашање / Забелешка

Што се подразбира под услуги на девизно работење доколку се поврзани со давањето на инвестициски услуги? Дали тука би потпаднале купопродажба на девизи за сметка на клиентите кога за нив се порамнуваат трансакции склучени на странски пазари?

26. Член 5 став 3

Во овој член е дефинирано дека приемот на барањето за купување, откуп или пренос на удели во отворени инвестициски фондови и нивното проследување до друштвото за управување ќе се смета како инвестициска услуга

Прашање / Забелешка

Дали оваа услуга треба да се извршува во рамки на одделот каде ќе се примаат налози од клиентите за тргување или тоа може да се прави на шалтерите на банка? Дали во тој случај секој вработен на шалтерите на банката треба да добие од Комисијата дозвола за агент на инвестицискиот фонд?

27. Член 7 став 2

Прашање / Забелешка

Дали само членот 7 став (2) се однесува за банки кои вршат инвестициски услуги? Во овој член за банката се дефинирани само одредени членови, но е нелогично што некои од членовите од Законот кои важат за инвестициско друштво, не важат за банка (на пр. член 32 - Внатрешна ревизија или чл. 126 - овластени брокери)

Прашање / Забелешка

Ако со член 7 став (2) е пропишано дека само конкретни членови од Законот се однесуваат на банка (кредитна институција), тогаш дали банката нема да има обврски да ги применува и да се усогласи по следниве членови:

- ✓ член 32 – да воспостави посебна функција на внатрешна ревизија (како што има обврска да назначи лице одговорно за усогласеност со прописите или лице задолжено за управување со ризици во претходните 2 члена)?

- ✓ дали банката нема да има обврски за дефинирање на политика за исплата на плати, објавување на тие политики, назначување на одбор за надоместоци и сл. (членови од 33 до 35)? Дали објавата за плати ќе се однесува само на брокерскиот оддел?
- ✓ дали банката има обврска да се усогласи со членовите од 44 до 49 од аспект на одредбите за сопствени средства, интересен капитал...? Дали организациониот оддел треба да има посебен капитал и да прави пресметки согласно овие членови? Дали е потребно да се прави ICAAP согласно член 47?
- ✓ со оглед дека членовите од 50 до 59 не важат за банка, дали тоа значи дека финансиски извештаи, нивно ревидирање од страна на овластен ревизор, доставување на истите до Комисијата, роковите за доставување до Комисијата... треба да се прави само за одделот кој ќе врши инвестициски услуги (како во досегашната пракса)?
- ✓ доколку до Комисијата треба да се доставуваат финансиски извештаи и консолидирани за работењето на банката, тогаш постои неусогласеност помеѓу рокот до 30.04. кон Комисијата и кон НБРСМ (до 31.05.)?
- ✓ со оглед дека со овој закон не се дефинирани обврски за назначување на директор на одделот кој извршува инвестициски услуги, дали тоа значи дека пред Комисијата надлежен орган за застапување е органот на управување на банката и покрај тоа што за банка не важат членовите од 60 до 67 (без член 64)?
- ✓ со оглед дека одобрение/ согласност на членовите на органите на управување на банка дава НБРСМ, дали одобрение на член на орган на управување треба да даде и Комисијата согласно член 63?
- ✓ дали терминот значајно инвестициско друштво согласно член 68 и 69 може да се примени за банка или важи само за инвестициско друштво? Ако важи и за банка, тогаш ако банката ги исполнува дефинираните услови, обврска на банката е освен постојните органи на управување, да воспостави и комитет за надзор!
- ✓ со оглед дека лицата инвестиционен советник и овластен брокер за да добијат дозвола за работа од Комисијата треба да бидат вработени и во банка, тогаш зошто членовите од 119 до 128 не се однесуваат на банка?

28. Член 7 став 3

Прашање / Забелешка

Во член 7 став (3) е пропишано дека инвестициско друштво и банка продаваат или ги советуваат клиентите за структурирани депозити. Дали инвестициски друштва може да продаваат воопшто депозити?

29. Член 10 став 6

Прашање / Забелешка

При регистрирање на ентитетот (банка) во Централниот регистар за вршење на инвестициски услуги и активности кој документ од НБРСМ треба да се приложи, Решението за вршење на финансиски услуги?

30. Член 11 став 2

Прашање / Забелешка

Во овој член се попишани документите кои инвестициското друштво треба да ги приложи кон барањето за добивање на одобрение за работа од Комисијата. Притоа:

- ✓ Кои документи за основање (алинеа 3)) треба да се приложат освен актот за основање на инвестициското друштво (алинеа 1))?
- ✓ Во алинеа 2) дали под зборот “држи” финансиски инструменти и парични средства за клиенти се подразбира чување, односно се работи за помошната услуга старателство?
- ✓ Во алинеа 4) се попишува документ доказ за потеклото на уплатените средства како почетен капитал, дали ова е логично да го приложуваат банките кои функционираат десетици години на пазарот?
- ✓ Со алинеа 11) е дефинирано дека треба да се приложи документ за членство во Фондот за обесштетување на инвеститори. Со оглед дека овој Фонд се уште не постои, дали со овој документ ентитетите ќе бараат и членство во Фондот или членството ќе биде по default поради задолжителното членство во Фондот?
- ✓ Во член 11 став 5 е пропишано дека Комисијата донесува решение за одобрување или одбивање на барањето за работа на инвестициско друштво доколку се исполнети повеќе услови, помеѓу кои и условите од член 62 кои се однесуваат на предложените членови на органите на управување на друштвото. Дали овие услови се однесуваат и на членовите на органи на управување на банка?

31. Член 11 став 2 точка 8

Прашање / Забелешка

Во Член 11 став 2 точка 8 докази за исполнување на условите кои се однесуваат на организациските барања согласно членовите од 26 до член 40 и член 71 и 72, кои докази ќе се земат во предвид за Банка?

32. Член 14, став 1 - 3

Прашање / Забелешка

Од аспект на брокерските активности и кастоди, сеуште не е јасно колкав е обемот на документација за лиценцирање. Ќе следи правилник од КХВ. Понатаму, има контрадикторни членови околу лиценцирањето: Член 14, став (5), реферира дека сепак е применлив за банките член 11, во кој се наведени повеќе членови на примена, но кои член 7 став (2) вели дека не треба да се применуваат кај банките.

Околу интерните акти имаме дилема: Дали ќе се носат на ниво на служба/и или на ниво на банка, со оглед на фактот што законот сега не гледа како еден ентитет, а не како служби/дирекции.

33. Член 26

Прашање / Забелешка

2) Со цел исполнување на организациските услови наведени во овој Закон, инвестициското друштво е должно да: б) воспостави, спроведе, одржува и редовно да ажурира, проценува и контролира ефикасни процеси за утврдување, управување и следење на ризиците на кои инвестициското друштво е изложено или би можело да биде изложено или ризиците кои ги претставува или би можело да ги претставува за другите.

Коментар:

Дали овде се мисли на ризиците кои произлегуваат од инвестиционото банкарство или општо со ризиците на кои е изложена Банка која има право да врши инвестициони активности?

Предлог:

да се појасни.

34. Член 27

Прашање / Забелешка

Дали организациониот оддел во кој се извршуваат инвестициски услуги треба да пропишува посебни сметководствени политики или би важеле донесените на ниво на банка?

35. Член 28

(4) Инвестициското друштво е должно јавно да го објави процесот на решавање на жалбите и поплаките којшто вклучува информации за политиките и одговорното лице за управување со жалбите и со поплаките

Коментар:

За процесот на поплаки во некои банки е воспоставена посебна организациона единица.

Предлог:

Да се дополни со .../посебна организациона единица.

Информациите за политиките за управување и одговорното лице за управување со жалбите и со поплаките се даваат на клиентите или потенцијалните клиенти, на нивно барање или при издавање на потврда за прием на жалбата или поплаката

Коментар:

Информации за политиките се објавуваат на вебстраницата на Банката и на тој начин се достапни до сите заинтересирани, а потврда за прием се дава само на поплаките примени во електронска форма.

Предлог:

Соодветно да се усогласи со тековната пракса.

(5) Инвестициското друштво назначува лице одговорно за разгледување на жалбите и поплаките. Ова лице може истовремено да ја врши и функцијата за следење на усогласеноста на работењето на друштвото со прописите

Коментар:

За процесот на поплаки во некои банки е воспоставена посебна организациона единица.

Предлог:

Да се дополни дека инвестициското друштво назначува одговорно лице/организациски дел ...

(8) Инвестициското друштво доставува информации за жалбите и за поплаките и за решавањето на жалбите и на поплаките до Комисијата и до институциите за алтернативно решавање на спорови од став (7) на овој член, на нивно барање

Коментар:

На кои институции се мисли? Дали ова се однесува само на поплаките од активности поврзани со инвестиционо банкарство?

Предлог:

Да се дообјасни.

(9) Лицето кое ја врши функцијата за следење на усогласеноста на работењето на друштвото со прописите ги анализира жалбите и поплаките и начините на решавање на жалбите и на поплаките со цел да се овозможи идентификување на сите ризици односно прашања поврзани со жалбите и со поплаките.

Коментар:

Во процесот на поплаки во некои банки е воспоставена посебна организациона единица, а ОЕ за compliance е вклучена во целиот процес.

Предлог:

Соодветно да се допрецизира дека compliance треба да биде вклучено во процесот на постапување по поплаки кои произлегуваат од инвестициони активности.

36. Член 28 став 5

Прашање / Забелешка

Дали треба да има лице за усогласување на прописите посебно за хартии од вредност. Овој член е во релација со член 30 став 3

37. Член 35

Прашање / Забелешка

Дали член 35 - објавување на политика за изплата на плати и други надоместоци се надополнува со Одлука за добро корпоративно управување од НБРСМ во делот за Политика за наградување?

38. Член 42

Прашање / Забелешка

Посебни организациски услови за инвестициско друштво кое што креира или создава инструменти за инвестирање и ги дистрибуира, на што се однесува?

39. Член 43

Прашање / Забелешка

Како се толкува?

40. Член 62

Прашање / Забелешка

Бидејќи упатува на член 11 став 2 точка 7, дали се однесува на Управен Одбор или и на Управен одбор и Надзорен Одбор?

41. Член 63

Прашање / Забелешка

Дали овој член се однесува и на Банки?

42. Член 69 став 6

Прашање / Забелешка

Овој член е спротивен на Законот за банки, Ве молиме да се прецизира?

43. Член 72 став 3

Прашање / Забелешка

Во член 72 став 3 е наведено дека инвестициското друштво паричните средства на клиентите ги депонира/ ги прима на посебна сметка во банка (кредитна институција). Дали ова значи дека за оваа намена повеќе нема да се отвора посебна наменска сметка во НБРСМ? Ова е прашање и за средствата на клиентите за кои банката прима налози и тргува и за средствата на клиентите за кои банката извршува старателски услуги!

44. Член 72 став 5

Прашање / Забелешка

Овде се дефинира лимит од 20% за износот на паричните средства на клиентите кои банката ги чува/ депонира во банка од иста групација. Доколку банката чува поголем износ на пари од клиентите во странска банка од иста групација и овој износ надмине 20% тоа значи дека банката треба да избере и друга странска банка (субстарателска банка) само заради оваа причина, што е многу непрактично и предизвикува дополнителни трошоци.

Прашање / Забелешка

Во случај кога инвестициското друштво ги депонира паричните средства на клиентот во банка (кредитна институција) која е во состав на иста групација како и инвестициското друштво, инвестициското друштво ги ограничува паричните средства кои ги депонира во банката која е во состав на таа групација, така што средствата не смеат да надминуваат 20% од вкупните средства. дообјаснување во врска со став 5 од Член 72

Да биде разјаснет подетално (ги засега и Кастоди и Брокер.

На кои парични средства се мисли и дали се однесува и на Банка која е дел од групација (како ШБС) или само на инвестициско друштво кое не е Банка но е формирано од Банка и ги чува паричните средствата во Банката која го основа?

45. Член 105 став 1

Прашање / Забелешка

Во член 105 став 1 во дефиницијата за квалификуван налогодавач се споменува и изразот и/или тргува за сопствена сметка. Дали во контекст на одредбата за квалификуван налогодавач од кого инвест. друштво прима и пренесува налози и/или ги извршува истите има потреба да се споменува дека тргува за сопствена сметка?

46. Член 135 став (1) алинеа 7) и 9)

Прашање / Забелешка

Доколку Комисијата со решение даде привремена забрана за извршување на функција на член на орган на управување или побара разрешување на член на орган на управување на банка, како ова ќе се одрази на членовите на органите на управување во однос на надлежностите на НБРСМ?

47. Член 150 став 2

Прашање / Забелешка

Во член 150 став (2) е дефинирано дека средствата на клиентите на банка кои се осигурени со Законот за фондот за осигурување на депозити не се предмет на обесштетување на Фондот. Кои средства на клиентите би биле изземени по овој Закон (банката може да ги чува кај себе паричните средства на клиентите (кои веројатно не се осигурени со Законот) и финансиските инструменти на клиентите кои ги чува во овластени депозитари)?

Во членот 150, став (6) утврдено е дека Операторот со Фондот не врши обесштетување согласно член 152, точка 1) на банка (кредитна институција), а согласно точка 9) на членови на управен и надзорен одбор, односно на одбор на директори на членката на Фондот ако тие лица се на наведените позиции или вработени во членката на фондот, како и брачни и вонбрачни другари и роднини по крв во права линија до втор степен и до странична линија до прв степен на лицата од точка 9). Дали вака поставена формулација ги опфаќа сите вработени во членката на Фондот или само членовите на органите на управување и надзор, да се прецизира формулацијата за да е појасно дека се однесува само на органите на управување и надзор и нивните поврзани лица.

48. Прашање / Забелешка

Во Главата III - Фонд за обесштетување на инвеститори е дефинирано дека инвест. друштва и банките треба задолжително да членуваат во овој Фонд, да уплатуваат влезни и редовни надоместоци, да плаќаат надоместок за управување и сл. , а во случај на стечај или ликвидација над друштвото/ банката Фондот ќе ги обесштети инвеститорите (максимум 20к ЕУР по клиент) , а потоа ќе си побарува парични средства од стечајната маса на друштвото. Тогаш зошто се издвојуваат сите тие пари во Фондот?

49. Член 199 до 206

Прашање / Забелешка

Да се даде толкување за членови 199 до 206 на кој пазар ќе тргуваат?

50. Член 189 став 1

Прашање / Забелешка

Во Член 189 став 1 е дефинирано дека Пазарниот оператор кој ќе управува со регулиран пазар е должен да склучи договори со сите инвестициски друштва кои спроведуваат стратегија на поддржувачи на пазар на регулираниот пазар. Дали категоријата поддржувачи на регулираниот пазар ќе ја определува Пазарниот оператор, Комисијата според некои критериуми на пр. пазарно учество и сл. или самите ентитети ќе имаат право да се пријавуваат за поддржувачи на пазарот? Заради обезбедување на ликвидност на пазарот на редовна и предвидлива основа, обврска на поддржувачите ќе биде да објавуваат задолжителни понуди по конкурентски цени (став 2)!

51. Член 209 став 3

Прашање / Забелешка

Дали со одредбата во став 3 од член 209 е предвидено секундарното тргување со должничките хартии од вредност издадени од Министерство за финансии, НБРСМ да се врши само на регулиран пазар или тргувањето на досегашниот ОТЦ пазар би се вршело на ОПТ платформа, со оглед дека терминот ОТЦ никаде не се споменува во овој Закон?

52. Член 212 став 1

Прашање / Забелешка

Во член 212 став (1) е дефинирано дека пазарниот оператор кој управува со регулиран пазар склучува договори со системи за утврдување и/или порамнување со цел порамнување на дел односно на сите трансакции склучени од страна на учесниците на пазарот. Согласно оваа одредба инвестициските друштва, односно банките ќе мораат да ги порамнуваат трансакциите само во системот кој го избрал пазарниот оператор?

53. Член 216

Прашање / Забелешка

Согласно Глава 4, член 216, Bloomberg платформа, Refinitiv FX Trading, web платформите на странските банки и Europoint Spider Bond ги препознаваме како МПТ. Ве молиме за ваше мислење и во тој контекст при примената на член 209 став 3)

54. Член 216 став (2)

Прашање / Забелешка

Согласно член 216 став (2) МПТ и ОПТ треба да имаат најмалку 3 постојано активни членки кои меѓусебно соработуваат при формирање на цените. Како ќе се определува кои ќе бидат овие членки, кој критериум би се земал при одредување кои членки се постојано активни?

55. Член 248 и 249

Прашање / Забелешка

Дали одредбите во член 248 и член 249 за обелоденување на информации за тргувањето со различни видови финансиски инструменти се однесуваат и на банка кога тргува за своја сметка?

56. Член 256 став 1

Прашање / Забелешка

Во член 256 став (1) се дадени одредби за случаите на инсолвентност на учесникот во системот. За кој учесник важат овие одредби, инвестициското друштво, банката или клиентот? Од друга страна, дали одредбите во став (2) и став (3) во кои се дефинирани термините пресметка – конверзија на побарувањата и обврските на учесниците и сметката за порамнување која се употребува за порамнување на трансакциите помеѓу учесниците во системот се донесуваат на тековното работење на учесниците или и тие се предвидени во случај на инсолвентност?

57. Член 263 и 264

Прашање / Забелешка

Во однос на членовите 263 и 264 во кој регистар ќе се утврдуваат, порамнуваат и чуваат финансиските инструменти со кои се склучуваат трансакции на регулиран пазар? Во регистарот за нематеријализирани хартии од вредност или во регистарот на финансиски инструменти?

58. Член 277

Прашање / Забелешка

Во член 277 е дефинирано дека утврдувањето и порамнувањето на финансиските инструменти може да се извршува (освен преку овластен депозитар) и преку централна друга договорна страна. Дали ова би се применувало за порамнување на трансакции со финансиски инструменти издадени од странски издавачи, а склучени на домашен регулиран пазар?

59. Член 288 став 2

Прашање / Забелешка

Член 288 став (2) под б дали во случај на поврзување на овластениот депозитар со други овластени депозитари на пр. странски, би можело трансакциите склучени за сметка на клиентите на странски пазари да се порамнуваат преку домашниот депозитар?

60. Член 319

Прашање / Забелешка

Во Член 319 се дефинираат Членките на овластениот депозитар. Дали Членката ОТЦ и Членката Чувар (од досегашното работење) спаѓа во следниве членки дефинирани во став (2) од овој член: А) членки корисници на услугите за чување (членки на регистарот); Б) членки учесници во системот за утврдување и/или порамнување (членки учесници)?

61. Прашање / Забелешка

Глава V – Услуги за доставување на податоци, кои ентитети ќе ги извршуваат овие услуги?

62. Глава 13 Прекршочни санкции

Прашање / Забелешка

Глава Прекршочни санкции, со оглед дека сите членови од Глава II не важат и за банка(кредитна институција), како да се толкуваат членовите од 465 до 469 во кои се дефинирани паричните казни за прекршоците сторени од инвестициско друштво и/односно банка, како и од нивните органи на управување, кои одредби од казните ќе се применат за банка

Дополнително, имајќи го во предвид степенот на развој на нашата земја, капацитетите на компаниите и на физичките лица, како и околностите и моментот во кој се носат Законот за финансиски инструменти и Законот за проспекти и обврски за транспарентност за издавачите на хартии од вредност, а врз основа на некои компарирани податоци со прекршочните санкции, глобите како и износот до кој се осигуруваат побарувањата на клиентите на членките на Фондот за обесштетување на инвеститори, во продолжение би сакале да го истакнеме следното:

Побарувањата на клиентите на членките на Фондот се обесштетуваат во висина на 1.230.000,00 денари (член 152, точка 1 од Законот за финансиски инструменти) што е износ многу сличен со износот за обесштетување во многу поразвиени земји членки на Европската Унија (пр. Хрватска), што за членките на Фондот ќе значи дека надоместоците кои ќе ги уплаќаат во Фондот (влезниот и редовниот надоместок, кои се неповратни) ќе бидат во значително високи износи, што значајно ќе влијае на целокупниот бизнис. Износот е блиску до износот кој е осигуран во Фондот за осигурување на депозити, кој на почетокот на воведувањето бил значајно понизок, што овозможило развој на тој сегмент без значајни негативни влијанија.

Многу од глобите, казните, прекршочните санкции во предложените Закони се слични со споредливи прекршоци регулирани во доста поразвиени земји, кои веќе имаат етаблирани и моќни компании во овој бизнис и кои во никој сегмент не може да се споредат со фазата на развој на нашата земја и финансиската способност на нашите правни и физички лица.

Од претходно наведеното, нашиот став е дека при дефинирање на висината на обесштетувањето на побарувањата, како и при позиционирањето на висината на глобите, казните и општо санкциите потребно е да се имаат во предвид објективните показатели за нашата земја (брuto домашниот производ на нашата земја како и брuto домашниот производ Per capita - односот на пр. Хрватска / РСМ изнесува приближно 2,6 / 1), па оттука сметаме дека во овој сегмент на Законот потребно е преиспитување на износите и нивна корекција во надолна линија (1/3 до 1/2) по одделни позиции. Со тоа сметаме дека ќе се задржи неопходната потреба од санкции и казни, меѓутоа истите ќе бидат во разумни рамки, нема да се премногу ниски за прифаќање и плаќање, но нема да бидат ни драконски што би го загрозувало во дадени околности опстојување на бизнисот и демотивирачки би влијаело на одредени правни и физички лица да влезат и да развиваат ваков тип на економска активност. Од друга страна висината на побарувањата кои би се обесштетувале од Фондот за обесштетување исто така сметаме дека во овие почетни фази на развој на овој заштитен механизам треба да се сведе на разумни рамки (1/3 до 1/2 пониско), а со тек на времето и развојот на економијата, како и приближувањето на нашата земја кон Европската Унија да се движи нагоре приближувајќи се до европските стандарди.